

ความรู้ความสามารถของอาสาสมัครสาธารณสุขในทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับ

ตำบล ภาคใต้ตอนล่าง พ.ศ. ๒๕๕๔

นลินี ช่วยดำรงค์ วท.ม.*, ลัดดาวัลย์ สุขุม สค.ม.*

* สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ ๑๒ จังหวัดสงขลา

ความสำคัญ: ทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว (SRRT) เป็นกลไกสำคัญในการตอบสนองต่อภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข โดยการพัฒนาทีม SRRT เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๔๘ ต่อมาในพ.ศ. ๒๕๕๓ มีการพัฒนา SRRT เครือข่ายระดับตำบล ซึ่งเป็นกลไกสำคัญเพื่อรองรับภารกิจหลักของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ด้านการป้องกันควบคุมโรคและสอดคล้องกับนโยบายอำเภอควบคุมโรคเข้มแข็งแบบยั่งยืน โดยมีอาสาสมัครสาธารณสุข เป็นหนึ่งในสมาชิกทีมที่ได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพในการเฝ้าระวังเหตุการณ์ เพื่อให้ได้ข่าวสารและข้อมูลของการเกิดโรคและภัยสุขภาพและมีการตอบสนองที่รวดเร็วต่อข่าวที่ได้รับแจ้ง เป็นการเสริมประสิทธิภาพการเฝ้าระวังโรคในระบบปกติ ช่วยให้ตรวจพบปัญหาสาธารณสุขให้เร็วขึ้น

วัตถุประสงค์: เพื่อศึกษาระดับความรู้และความสามารถของอาสาสมัครสาธารณสุข ในการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรค

วิธีการศึกษา: เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขในทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับตำบลที่ผ่านการอบรมการเฝ้าระวังเหตุการณ์และควบคุมโรคในชุมชนของอำเภอที่ได้รับคัดเลือกเป็นอำเภอควบคุมโรคเข้มแข็ง ๑ อำเภอและอำเภอข้างเคียงอีก ๑ อำเภอในภาคใต้ตอนล่าง พ.ศ. ๒๕๕๔ จำนวน ๑๘๖ คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง แบบสอบถามประกอบด้วยลักษณะทางประชากรและประสบการณ์ ความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการเฝ้าระวังและควบคุมโรค โดยปรับปรุงจากคู่มือเฝ้าระวังเหตุการณ์และควบคุมโรคระบาดในชุมชน สำหรับทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว (SRRT) เครือข่ายระดับตำบลอาสาสมัครสาธารณสุข ผู้นำชุมชนและประชาชนทั่วไป

ผลการศึกษา: กลุ่มตัวอย่างเป็นหญิง ๑๐๓ คน ชาย ๘๓ คน ส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า ๓๐ ปี ร้อยละ ๘๗.๖ อาชีพเกษตรกร ร้อยละ ๕๖.๕ รายได้มากกว่า ๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน ร้อยละ ๖๖.๗ ระดับความรู้ในการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรค อยู่ในระดับดี ร้อยละ ๕๑.๑ ข้อที่มีผู้ตอบถูกมากที่สุดคือ การกินร้อน ช้อนกลาง ล้างมือช่วยป้องกันอหิวาตกโรคและไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ ๒๐๐๙ ร้อยละ ๙๖.๘ รองลงมาเป็น การแจ้งเหตุการณ์ผิดปกติทั้งที่เกิดในคนและในสัตว์ที่สงสัยว่าจะส่งผลต่อสุขภาพคนเป็นการเฝ้าระวังเหตุการณ์ ร้อยละ ๙๖.๒ ข้อที่มีผู้ตอบผิดมากที่สุดคืออาหารทะเล ควรต้องลวกหรือต้ม ๑ นาที เพื่อฆ่าเชื้อจากอาหารเป็นพิษและอหิวาตกโรค ร้อยละ ๖๒.๔ และมีความสามารถในการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรค อยู่ในระดับดี ร้อยละ ๖๒.๙ ข้อที่มีผู้ปฏิบัติได้และสามารถสอน ให้คำแนะนำผู้อื่นได้ดีที่สุด คือ การทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุง โดยใส่ทรายกำจัดลูกน้ำยุงลายในภาชนะใส่น้ำใช้ ร้อยละ ๕๖.๙ รองลงมาเป็นการสำรวจความชุกชุมของลูกน้ำยุงลายในรัศมี ๑๐๐ เมตร เมื่อพบผู้ป่วยใช้เลือดออกในหมู่บ้าน ร้อยละ ๔๓.๖ ข้อที่มีผู้ปฏิบัติได้และสามารถสอน ให้คำแนะนำผู้อื่นได้น้อยที่สุด คือ การแจ้งเตือนประชาชนให้หยุดบริโภคอาหารที่สงสัยที่ยังเหลืออยู่ เมื่อมีผู้ป่วยสงสัยอาหารเป็นพิษในพื้นที่ ร้อยละ ๑๖.๖๗

สรุปและวิจารณ์: อาสาสมัครสาธารณสุขในทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว (SRRT) ระดับตำบล ครึ่งหนึ่งมีความรู้ความสามารถในการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรค อยู่ในระดับดี เนื่องจากการปฏิบัติงานเป็นระยะเวลามากกว่า ๑๐ ปี ได้ผ่านการอบรม มีประสบการณ์และมีทักษะในการทำงาน แต่ยังมีบางส่วนที่มีความรู้ที่ไม่ถูกต้อง ดังนั้น การเสริมสร้างความเข้มแข็งด้วยการให้ความรู้เพิ่มทักษะในการป้องกันควบคุมโรคแก่อาสาสมัครสาธารณสุข จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะต้องดำเนินการต่อไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการเฝ้าระวังเหตุการณ์ความผิดปกติของโรคภัยในชุมชน